

a panaszkodás «nem a szenvedések miatti zúgolódás szava, hanem a művelt lélek feljajdulása a kulturátlanság miatt». Közli egy tanár részletes levelét hadi élményeiről. Egy másik levélben ezt olvassuk: «A fővárosnak nem volt pénze a tanulmányútra és íme az állam kisegítette. Ide is eljöttünk»... A temesvári értesítőben *Domonkos Kálmán* felhívja a tanulókat arra, hogy a komoly időkben a szünetet ne töltsék a szokott semmittevéssel, hanem iparkodjanak a nyáron mezei munkálatokkal hasznosak lenni a közre. A budapesti VI. k. iskola értesítőjében: «Miért legyen az iskola szoros kapcsolatban a szülői házzal?» címen *Szigeti Vilmos* a szülői ház és az iskola összhangját mint a tanítás eredményes voltának egyik elengedhetetlen kellékét tárgyalja s a kettő viszonyának javítására józan, higgadt megfigyeléseket és gondolatokat ír le. *Heinrich János.*

HAZAI LAPOKBÓL.

Akadémiai Értesítő (XXVI. kötet, 1915. évf.). A M. T. Akadémia ülésein 1915 folyamán tartott előadások közül pedagógiai tárgyú: *Fináczy E.*, Az olasz renaissance pedagógiai eszménye; filozófiai: *Alexander B.*; Magyar filozófia, *Pauler Á.*, A fogalom problémája a tiszta logikában; művelődéspolitikai: *Buday L.*, Népünk műveltsége; műv.-történeti: *Rexa D.*, Horvát István irodalmi munkásságához, *U. ö.*, Vörösmarty stipendiuma, *Váczy J.*, Irodalmi és közállapotaink a XIX. sz. elején; pedagógiai érdekű még: *Giesswein S.*, Egyén és társadalom. A pedagógiai pályatételekről l. *M. P.* 1915: 527. 1.

Athenæum (1915) 4. sz. *Alexander B.* A Filoz. Társ. nov. 25-iki ülésén megemlékezett Kármán és Windelband elhunytáról. Kármánnak a filozófiával való viszonyát jellemezve, érdekesen egészítette ki azt, amit a *Pester Lloyd* 1915 okt. 15-iki és a *Vasárnapi Ujság* 45. sz.-ban írt. K. életcélja a nemzet nevelésügyének átalakítása volt; ennek érdekében három nagy filozófiai problémával kellett tisztába jönnie; mi a helye a pedagógiának az egész szellemi életben, mi a kultúra legfelső értelme és mi a legfőbb eszköze a nevelő munkának? Feleletei ezek: «a pedagógia az emberi kultúra ügye; az embert ifjúsága fogékonyságában [kell] úgy formálni, hogy ezt a kulturát befogadhassa, megőrizhesse és tovább fejleszthesse»; a kultúra igazi értelme pedig «az erkölcsi élet kifejlesztése a történeti élet folyamán» s legfőbb eszköze «az iskola szempontjából a tanítás, a tudományos oktatás, a tudományok kapcsolatosságának törvénye szerint». *Sürgeti K.* szétszórt és kéziratos műveinek együttes kiadását. *Alexander* megemlékezéséből ide iktatunk szó szerint két mondatot: «Aki nem tudja, mi a tragikum, főleg a magyar tragikum, jöjjön ide és tanulmányozza ezt az életet!» «Minden élet tragikumának a tragikus hős halálával véget kell érnie; most már K. M. senkinek sem áll útjában, tehát

remélhetjük, hogy a halálával ránk háruló kötelességünket teljesíteni fogjuk. E sorok K. működésének most sokszor említett külső akadályaira vonatkoznak. Kívánatos, hogy ezeket határozottabb alakban ismertessék meg azok, akik közvetlenül ismerik: Kármán kortársai.

Az Orsz. Pædag. Könyvtár és Tanszerműz. Hivatalos Értesítője (1915) 10. sz.: *Madzsar J.* a történelmi szemináriumokról, feladataikról és eszközeikről szóló cikkében olesó szöveg-kiadásokat sürget. *Gerlits S.* az erdei iskolák egészségügyi fontosságát tünteti fel.¹ *Fritz Braun* graudenzi tanárnak a Geogr. Anzeigerből átvett cikke (A földrajz egy tanárának gondolatai a jövőről) semmit sem tartalmaz, ami lefordítását indokolná, vagyis amit a mi szakembereink már előbb el nem mondtak. A 11—12. sz. igen gazdag és eleven tartalmú; sok tájékoztató, apró cikke van. *Szabó Z.* Az iskolai növényteni gyűjteményről, *Biró Gy.* a képnek a fogalmazás tanításában való szerepéről külön cikket ír. A most már megnevezett szerkesztő, *Gyulai Á.*, a M. P. T.-ban lefolyt tárgyalást egészíti ki a tankönyv jóságának feltételeiről szóló, hosszabb dolgozatában.

Közlemények Szepes vármegye múltjából (Lőcse, 1915, VII. évf.) 1. sz. *Szelényi Ö.* (Régi nevelőintézetek a Szepességben) ismer-teti Liedemann J. M. lőcsei és Podkoniczky Á. késmárki nevelőintézetét (internátus). Mindkettő 1796-ban nyílt meg s a lőcsei 14, a késmárki 12 évig működött az illető ev. iskolával kapcsolatban, kevés növendékkel. Mint magánvállalkozás nem volt egyik sem tartós életű.

Magyar Figyelő (1915) 23. sz. *Gockler Lajos* Kármán Mór mű-ködését ismerteti s értékét igyekszik tárgyiásan megállapítani. A többi megemlékezés sorából kiválik bíráló hangjával és az egész tárgyat átfogó szándékával; sejteti, hogy K. életének alakulásában egyéniségének és köz-viszonyainknak milyen szerepe volt, amire (ő is idézi) másutt is rámutat-tak s aminek részletes kifejtése nagyon tanulságos volna. Részletesebb tárgyalást kíván a K. rendszerére és történeti jelentőségére vonatkozó nézet is. Azt hisszük, mindezzel még bővebben kell foglalkoznunk.

Magyar Középiskola (1915) 9—10. sz. *Pécb A.* a háború hatása alatt vizsgálja a középiskola feladatait; az általános feladaton nem kell változtatni, nem szabad ifjainkat háborús gondolkozásra nevelni; be kell azonban oltani a haza megvédésének gondolatát, megismertetni velök a jelent és a várható jövőt; istenfélő, hazát szerető, becsületes, kötelesség-tudó embereket kell nevelni. Az új kor történelmének, a politikai földrajz-nak mélyebb, de nem túlzó tanítása, a tanulmányi kirándulások rend-szeres és többoldalú felhasználása, a természettudományi tárgyak gyakor-latiasabb tanítása, nyelvszakorlás, edzés, jellemnevelő testgyakorlás és magyar dalok éneklése segít közelebb a célhoz: magában bizó, magyar-ságára büszke, tisztalelkű fiatalság neveléséhez. Ugyanezen a nyomon jár *Balanyi Gy.* is (Történettanításunk reformja és a világháború tanulságai),

¹ Csodálkozva olvassuk e cikkben, még a címben is, ezt a szót: *gyógynevelés*. Magyarúl: *gyógyító nevelés*. A *higiénás életmód* semmivel sem mond többet az *egészséges életmódnál*.